

tuiging, dat aan de sport, die zooveel jonge menschen bijna geheel in beslag neemt, door ons meer aandacht moet worden gewijd. 't Gaat niet aan hiervan thans veel te zeggen, maar wel wil ik verklaren, dat ik hoe langer hoe meer tot de gedachte neig, dat wij een eigen Christelijke sportbeweging te bevorderen hebben, die den Zondag eerbiedigt en voor excessen zich wacht.

Ook ten opzichte van de Christelijke sociale aktie worde hier volstaan met een enkele herinnering daaraan.

Wanneer wij spreken van de gevaren der wereldgelijkvormigheid, die het moderne leven eigen zijn, dan mag het sociale terrein zeker niet vergeten worden. Daarom moet rusteloos vermaand, dat onze menschen niet thuis hooren in een moderne of z.g. neutrale organisatie en ook, dat zij in onzen tijd niet ongeorganiseerd kunnen blijven, maar zich zeer bepaald Christelijk te organiseren hebben.

Zoo is er velerlei, dat de toegewijde belangstelling en waakzaamheid onzer kerken vraagt. En nog is niet alles genoemd. Ik had ook kunnen wijzen op onchristelijke lektuur als een kwaad, dat bij jongeren en volwassenen de wereldgelijkvormigheid sterk in de hand werkt. Ik mocht mij echter van de taak ontslagen rekenen daarop nader in te gaan, omdat in dit blad daaromtrent wekelijks zulke goede leiding gegeven wordt.

Er worde hier ten slotte volstaan met te herinneren aan de roeping der geloovigen om in het midden der wereld gesierd te zijn met de speciaal Christelijke deugden van geloof, hoop en liefde. Wanneer die weer mogen opbloeien in de kerk des Heeren, dan heeft zij daarin een krachtig verweermiddel tegen het gevaar der wereldgelijkvormigheid. Wij denken hier aan de schoone bladzijden, welke Dr. Kuyper in het tweede deel van zijn werk „Pro Rege” aan deze Christelijke deugden gewijd heeft.

Wanneer wij sterk staan in het geloof, dan betrekken wij geheel ons leven en geheel onze levensopenbaring op Christus. Wij gaan dan meer ernst maken met de waarheid, dat al wat uit het geloof niet is, zonde is. Zoo is de hoofdvraag voor ons niet meer: wat mag ik nog doen en hoe ver kan ik nog gaan? Maar 't gaat dan hierom: wat is mijn roeping en hoe kom ik het meest als Christen uit in de wereld, waarin ik een plaats ontvang? De aandacht wordt daarmede in de goede richting verplaatst. Het bewust doorleefde geloof heeft een sterk agressieve kracht. We moeten ons niet uitsluitend tot een verdedigende houding laten dwingen. Dat maakt onze positie in het persoonlijk leven en in dat van gezin en kerk altijd zwak. Ook in het geestelijke geldt trouwens, dat de aanval een der beste verdedigingsmiddelen is. Het levend geloof in Christus dringt er toe en geeft er ons de kracht toe. Want dit is de overwinning, die de wereld overwint, n.l. ons geloof.

Dit geloof gaat altijd van de liefde vergezeld. Ook haar hebben wij bijzonder noodig te midden der gevaren van de wereldgelijkvormigheid. Het is de Christelijke liefde tot Jezus en om Zijnen wil tot de broeders (1 Kor. 13). Deze liefde is wederliefde. Omdat de Heere Jezus Christus ons heeft liefgehad, daarom hebben wij Hem lief. Hij is de Gekruisigde. Die het zwaarste offer voor ons bracht. De dankbaarheid daarvoor is een der krachtigst werkende geestelijke motieven om ons vrij te houden van de besmetting der wereld. Heeft Hij Zich niet voor ons in den dood gegeven en Zich niet door het zwaarste lijden heen een eigen, afgezonderd volk vergaderd? Daarom moet de liefde ons dringen ter wille van Hem, Die, in de gestaltenis Gods zijnde, geen roof geacht heeft Gode even gelijk te zijn en Zichzelven niettemin vernietigde, onze boze begeerlijkheden te verzaken en ons niet te begeven op de gevaarlijke wegen der wereldgelijkvormigheid.

Die Christelijke liefde is het ook, welke ons meer bewegen moet te voorkomen, dat ons optreden in de wereld een aanstoot wordt voor degenen, die zwak zijn. (1 Kor. 8). Het kan zijn, dat wij in een bepaalde handelwijze geen zonde en geen gevaar zien en die dan ook voor God meenen te kunnen verantwoorden. De broederlijke liefde doe ze ons echter nalaten, wanneer ons voorbeeld anderen tot dingen zou verleiden, die voor hun geweten zonde zijn. Want „gijlieden alzoo tegen de broeders zondigende en hun zwak geweten kwetsende, zondigt tegen Christus” (vs. 12).

En eindelijk sta ons leven meer in het teeken der Christelijke hoop. Hiermede noemen wij ook iets, ten opzichte waarvan wij veel te kort komen. Over het algemeen vergeten wij te veel, dat wij pelgrims op aarde zijn. 't Schort ons te vaak aan het bewustzijn, dat we hier geen blijvende stad hebben. Wat blijkt uit onze gesprekken — om die eens met nadruk te noemen — weinig, dat wij ons burgerschap in den hemel hebben!

We zijn op reis. Op reis naar de eeuwigheid. Als geloovigen zijn we onder weg naar het Jeruzalem, dat boven is. Daaraan moeten wij meer gedachtig zijn.

Wanneer de gemeente van Christus haar pelgrimschap vergeet en verwaarloost, dan is zij weg. Dan heeft ze haar bestaansreden verbeurd en verloren, dan heeft ze geen toekomst meer.

Laten we daarom weer pelgrims willen zijn, die iets van het ware heimwee kennen naar het hemelsche vaderland. Worde daardoor heel ons leven ten goede beïnvloed.

Tersteegen's opwekking zal altijd aktueel blijven: nog slechts wat meerder moed, wat rustiger en blijer, van aardse banden vrijer, gestreefd naar 't eeuwig goed.

Het probleem, waarvoor wij ons geplaatst zien bij de verhouding van den Christen en de wereld, zal in deze bedeeling nimmer een volledige praktische oplossing vinden. De spanning blijft.

Geve God ons veel gebed om bewaring en om de leiding des Geestes, opdat wij in geloof, hoop en liefde in het midden der wereld uitkomen als Zijn geheiligd volk.

Zeker, dan moeten wij ons wel eens wat onzeggen. Dan moeten wij aan de jeugd wel eens wat onthouden. Dan kunnen wij niet altijd meedoen. Pelgrims kunnen nu eenmaal niet alles medenemen en hebben ook geen tijd om aan alles deel te nemen. Als het goed is, deert hen dat ook niet. Want zij hebben het betere. En zij verwachten het beste.

J. HOEK.

¹⁾ De cijfers van kerkelijk Scheveningen en Loosduinen, die burgerlijk tot 's Gravenhage behooren, staan mij niet ten dienste.

UIT DE SCHRIFT

Reformatie zonder tolerantie.

Doet de vreemde goden weg.
Gen. 35:2.

(31 Oct.)

Als er ooit een tijd is geweest, waarin het woord van den Heiland: „waakt en bidt opdat gij niet in verzoeking valt”, bijzondere beteekenis heeft gekregen, dan is het wel in den tijd waarin wij thans leven.

Het wereldsche leven zinkt in menig land tot dieper niveau; het beweegt zich in de richting van verdwazing of van verwildering.

De mensch zonder God versmaadt hooghartig de eenige wijsheid, die van boven is.

Evenmin zoekt hij de gerechtigheid Gods, die alleen de rechte ordening, samenbinding, vrede en welvaart zou kunnen geven.

Men hoort met den moed der wanhoop op betere toestanden, maar met den Heere wil men niet rekenen, onder Zijn Woord niet buigen, Zijn wet niet gehoorzamen; men roept luide: wij zullen het zonder God wel redden; wij zelf zijn de schepers der toekomst. De wereld is wat wij er van maken. Wij zijn de ware reformatoren, niet maar van een verbasterde Kerk, maar van een desolate wereld.

Daarom zal onze glorie groeien hoog boven die van Luther of Calvijn uit, die hun daadkracht alleen in een kleinen cirkel toonden.

Zij hebben maar één kamer in het groote wereldhuis gereinigd. Wij reinigen heel het gebouw. De hervorming der wereld — dat is ons ideaal.

Deernis vervult ons bij een blik op het woelen en werken dezer nietige menschen, die een Babelstoren bouwen — ach zoo klein en zoo laag! De groote God van den hemel komt straks neder, belacht hun raad, verdeelt hun spraak; hun naam en roem vergaat. Vergeefs op bouwen toegelegd, zoo God Zijn hulp aan 't werk ontzegt.

Reformatie, maar met tolerantie.
Verdraagzaamheid tegenover de zonde.

En wat is bij dit alles het meest bedroevende? Dat er zijn, die zich belijders van dezen levenden God noemen, discipelen van Christus, geroepen om mee te helpen aan den opbouw van den tempel der Christus-gemeente, maar die dezen

tempel den rug toekeeren, en steenen aandragen voor den hernieuwden Babelstoren van het ongeloof, tichelen branden voor de schatsteden der haters Gods.

Wanneer maken we ons aan die zonde schuldig? Als wij in het openbaar of in het verborgen ons buigen voor de goden dezer eeuw.

Als we met ons hart of ons leven, of met allebei — de belijdenis verzaken of verloochenen, die onze mond spreekt.

Als we de vastigheid van het Woord des Heeren loslaten, en ons gebroekene bakken uithouwen, die geen water kunnen bevatten.

Als we niet voortdurend bidden om de kracht en leiding des H. Geestes, om de waarheid lief te hebben en den lügen te haten, en in waarachtige bekeering en heiligmaking des levens vruchten te dragen tot Gods eer.

Als we niet voorzichtig wandelen in de vreeze Gods.

Als we de wijsheid der menschen vermengen met de ware wijsheid, die van boven is.

Als we niet trouw zijn in het benaastigen, niet vast in het vertrouwen, niet warm en bezielend in ons persoonlijk geestelijk leven en in ons gebed; niet vurig in de hoop en in de liefde.

Als we onze roeping en verkiezing niet vastmaken en onze heiligmaking niet voleindigen in de vreeze Gods.

En zegt dan zelf, past niet veelszins de droeve klacht, dat het fijne goud zoo verdonkerd is? Wordt de zonde niet al te zeer getolereerd?

Doch doloeren daarover is nog geen reformatie.

Wij moeten de vreemde goden wegdoen.

Toen Jacob Beth-el weer naderde, begon zijn conscientie te spreken. Hij had de vreemde goden maar al te lang in zijn huis en familie geduld. Nu werden, bij het terugkomen naar de heilige plaatsen van vroeger, oude herinneringen in zijn ziel wakker. De zelfaanklachten werden gehoord. Maar daar bleef het niet bij.

Het kwam tot daden, tot reformatie en geestelijke vrijmaking.

Zoo moet het bij ons óók zijn.

Inleven in de historie der Kerk, terugzien op de verlossingen, die God oudtijds wrocht, mag nooit bij ons eindigen in vagen weemoed over vroegere, nu verloren heerlijkheid, of in droef, maar ijdel geklag over de toestanden van thans.

Neen, bij het telkens weer terugkomen tot Beth-el, ook langs de wegen der historie — moeten niet maar enkele heete tranen op de vreemde godenbeelden vallen, maar in Gods kracht moet het tot daden komen, en het energieke bevel klinken: doet weg de vreemde goden!

Reformatie zonder tolerantie!

F. C. M.

KERKELIJK LEVEN

De werkwijze onzer Synodes.

IV.

Reeds wezen we door onze beschouwingen over de Acta aan, in welke richting verbetering van de werkwijze onzer Synodes allereerst is te zoeken.

In de wijze van rapporteeren zit veel om-slaghtigs.

Daarbij hebben we niet op het oog de groote rapporten, welke door de Deputaten, op een vorige Synode benoemd, over gewichtige kwesties als de gronden voor echtscheiding, vrouwenkiesrecht in de kerk, herziening der liturgie enz. worden uitgebracht.

Het zou niet goed zijn daarbij op bekorting aan te dringen.

Daarin is in den regel veel studie-materiaal verwerkt, dat voor latere geslachten zijn beteekenis behoudt.

Men kan het niet anders dan loven, dat deze Deputaten zich van hun opdracht zoo grondig kwijten.

Waarop we dan ook inzonderheid doelen is op de rapporten, welke op de Synode zelf worden opgesteld.

Daaronder vallen vooreerst de rapporten over de rapporten.

Om dit met een voorbeeld te verduidelijken sloegen we de Acta van de Synode van Groningen (1927) op.

Het livige boekdeel viel juist open op blz. 201 van de Bijlagen.

Wij mogen zeker wel verzoeken de rapporterende commissie, welke hierbij betrokken is, zich van onze opmerkingen persoonlijk niets aan te trekken.

Zij volgde slechts de gewoonte.

Haar treft dan ook geenerlei verwijt.

Maar wij moeten ons óf van elke illustratie onthouden — en dat zou ons betoog erg abstrakt maken — óf we moeten er een rapport uitkiezen.

Dat we het hare hebben gekozen, is, gelijk we boven deden zien, geheel onwillekeurig.

De l
te zij
Het
nen o
Op
de dep
langen
gevolg
van d
kampe
satie
Op
woord
uitbre
W
Zij
twee
Zij
Deput
Slee
Deput
Ove
putate
Daar
bodig
Indi
ten w
drukt
node
Synod
den, i
onnoo
Iede
porten
Nu
eens d
voorle
Ma
Men
als va
We
De
port i
pres
Dan
in de
gewog
De
pen, r
War
Voo
ter S
En
Indi
eenvo
putate
leggen
maakt
de pl
lijke
Bed
van r
geen
kome
tijd k
En
Wat
toepas
De
nen
kerker
We
we
schatt
Daa
bij le
onden
Anc
En
den a
gen, c
afgeve
Nu
wij s
het ra
De
Synod
De
door
En
is, ve
lijk v
Mar
Bij
in de
En
deel i
Dar
onze
Wij
verze
De
Zij
ling
Tot
een d
ling,
zal z
Ind

en aandrigen van het ongeatsteden der

nde schuldig? het verborgen eeuw. even, of met verloopenen,

rd des Heeren thouwen, die

om de kracht waarheid lief en in waarlevens vrucht

in de vreeze

ermengelen met s. aarstigen, niet en boezeld in in ons gebed; efde.

ing niet vast-voleindigen in tins de droeve kerd is? Wordt ord?

t geen reforwegdoen.

begon zijn con-reemde goden familie geduld. naar de heilige ingen in zijn rden gehoord.

atie en gees-

terugzien op ocht, mag nooit over vroegere, ef, maar ijdel ms.

nen tot Beth-el, -moeten niet reemde goden-acht moet het bevel klinken:

F. C. M.

EVEN

15.

houwingen over verbodening van rst is te zoeken. zit veel om-

oog de groote t, op een vorige kwesties als de genkiesrecht in az. worden uit-

p bekorting aan te-materiaal ver-zijn betekenis

loven, dat deze ht zoo grondig id doelen is op de zelf worden

rapporten over

duidelijken sloe-van Groningen

pen op blz. 201

n de rapportee-trokken is, zich k niets aan te

erwijt.

te illustratie ont-sog erg abstrakt rapport uitkiezen. en, is, gelijk we keurig.

De bedoeling om eenige commissie onangenaam te zijn, ligt ver van ons.

Het is ons slechts te doen om kritiek te oefenen op een gebruikelijke methode.

Op blz. 201 dan vindt men het „rapport van de deputaten ter behartiging van de geestelijke belangen onzer militairen“. Dit wordt op blz. 206 gevolgd door „het rapport inzake de behartiging van de geestelijke belangen onzer militairen in kampementen, op varende schepen en bij mobilisatie of bij oorlog“.

Op blz. 209 komt dan de commissie aan het woord, die het rapport over deze beide rapporten uitbrengt.

Wat doet zij?

Zij vat de 8 bladzijden der twee rapporten in twee bladzijden saam.

Zij herhaalt nog eens de konklusies, waartoe de Deputaten in hun rapporten zijn gekomen.

Slechts eenmaal wordt van het oordeel der Deputaten afgeweken (blz. 211).

Overigens sluit zij zich volkomen bij de Deputaten aan.

Daarom is het de vraag: wordt hier niet overbodig werk verricht?

Indien alle rapporten, die toch in de Acta moeten worden opgenomen, van te voren werden gedrukt op de drukkerij, welke door een vorige Synode daartoe is aangewezen en tijdig aan alle Synodeleden met hun secundi worden toegezonden, is het maken van zulk een excerpt geheel onnoodig.

Ieder Synodelid mag ondersteld worden de rapporten, hem toegestuurd, te kennen.

Nu is het zeker wel gemakkelijk als hij nog eens den inhoud, kort samengevat, ter Synode hoort voorlezen.

Maar het gemak mag geen doorslag geven.

Men kan opmerken: zou het nu zooveel schelen, als van dat excerpteren wordt afgezien?

We antwoorden uit ervaring: ongetwijfeld.

De rapporteur, in wiens handen zulk een rapport is gesteld, zit over de twee bladzijden kompres gedrukt stellig een uur of vier, vijf.

Dan moet dit rapport over het rapport eerst in de commissie worden voorgelezen, gewikt en gewogen.

De bespreking daarover kan in een uur afloopen, maar kan ook een avond in beslag nemen.

Want het excerpt moet volkomen objectief zijn.

Voorts wordt het dan ook nog in zijn geheel ter Synode voorgelezen.

En al die tijd kon worden uitgespaard.

Indien het rapport over de rapporten er zich eenvoudig toe beperkt had de konklusies der Deputaten aan de Synode als voorstellen voor te leggen, behoudens die, waartegen zij bezwaar maakte, waarover zij dan een eigen voorstel in de plaats kon geven, dan zou dit een aanmerkelijke tijdsbesparing opleveren.

Bedenkt men nu, dat op diezelfde manier tal van rapporten zijn samengesteld, dan behoeft men geen rekenmeester te zijn om tot de slotsom te komen, dat hier een belangrijke bezuiniging in tijd kan worden verkregen.

En niet alleen in tijd, maar ook in geld.

Want zoo ergens, dan is het op onze Synodes van toepassing, dat tijd geld is.

De quæstores zouden er ons precies over kunnen inlichten op hoeveel elke Synode-week de kerken komt te staan.

We denken er niet ver van af te zijn, wanneer we elke Synodeweek op ruim duizend gulden schatten.

Daartoe moeten dan de meeste Synodeleden nog bij leden van de roepende kerk kunnen worden ondergebracht.

Anders belooft het nog meer.

En dan mag zeker ook niet worden gezwoegen over den arbeid, die in verschillende kerken blijft liggen, omdat predikant of ouderling ter Synode werd afgevaardigd.

Nu wij het over de rapporten hebben, denken wij speciaal aan het Zendingsrapport of liever aan het rapport over het Zendingsrapport.

De Zendingsdeputaten zorgen, dat tijdig vóór elke Synode hun rapport in handen van de kerken is.

De lof mag hun niet onthouden, dat het uitmunt door overzichtelijkheid.

En ofschoon de stof soms bijzonder ingewikkeld is, verstaan zij de kunst haar alleszins bevatte-lijk voor te stellen.

Maar wat gebeurt er nu op de Synode.

Bij stukjes en beetjes wordt over dit rapport in de Synodale vergadering gerapporteerd.

En dat rapporteren bestaat vaak voor een groot deel in repeteeren.

Daardoor nemen de Zendingsaangelegenheden op onze Synodes in den regel zeer veel tijd in beslag.

Wij zouden de eersten zijn om er ons tegen te verzetten, wanneer men over deze zaken heenliep. De Zending is ons lief.

Zij heeft aanspraak op de bijzondere belangstelling onzer kerken.

Toch hoort men op Synodes door meer dan een de vrees ultiem, dat op den duur een behandeling, die zoo geruimen tijd vergt, niet mogelijk zal zijn.

Indien wij ons niet vergissen, voelt men het

bijna algemeen, dat hierop iets gevonden moet worden.

De gedachte werd reeds geuit — maar nog niet in de pers, voorzooover ik weet — dat op een afzonderlijke Generale Zendingssynode zal moeten worden aangestuurd, gelijk er ook wel afzonderlijke Partikuliere Zendingssynodes worden gehouden.

Of dit baten zal?

Het voordeel, dat hierin voor de Partikuliere Synodes schuilt, gaat bij een Generale Synode te loor.

De Partikuliere Synodes duren gewoonlijk slechts één dag.

De Zending vraagt een tweeden dag.

En nu maakt het in tijd en kosten niet zoo heel veel verschil, of men den volgende dag vergaderd, dan wel een paar maanden later.

De afgevaardigden wonen betrekkelijk dichtbij. Reserveert men er een afzonderlijken dag voor, dan gaat men met frissche kracht aan het werk, men kan er den heelen dag voor besteden, want die is toch weg, terwijl, als men den volgende dag koos, er een zeker haasten zou zijn om huis toe te gaan.

Bij Generale Synodes staat dat anders.

Vele afgevaardigden komen van heel ver.

Zij moeten dikwijls om op tijd ter vergadering te zijn den vorigen dag reeds van huis.

Heel begrijpelijk is het, dat zij in die omstandigheden liever doorvergaderen.

Dat is minder tijdrovend en ook minder kostbaar.

Alleen dan zou een Generale Zendingssynode zin hebben, indien zij was een synodus contracta.

Indien b.v. van iedere Partikuliere Synode slechts één predikant (die dan niet tot de Generale Zendingssynodes zou mogen behooren) en één ouderling werden afgevaardigd.

Dat zou althans de kosten halveeren.

Maar voor zulk een synodus contracta zou wijziging in onze Kerkenorde vereischt zijn.

Daartoe gaat men niet zoo licht over.

Hierbij komt nog, dat we aan de behandeling der Zendingssaken op een gewone Synode de voorkeur geven, om daardoor niet den schijn te wekken als zou de Zending het wel met halve kracht kunnen stellen.

Daarom trekt een andere oplossing ons meer aan.

En wel deze.

De commissie, die over het Zendingsrapport de Synode van advies heeft te dienen, brenge haar advies in haar geheel op de Synode.

Zij herhaalt niet, wat reeds in het rapport staat, maar neme die konklusies, waarmee zij het eens is, als voorstellen over en verwijze voor de motiveering daarvan kortweg naar het rapport. Zij beginne niet zelf nog eens te motiveeren.

De konklusies, waarmee zij het niet eens is, vervange zij door voorstellen van anderen inhoud en geve daarvoor zoo beknopt mogelijk de redenen op.

Natuurlijk moet ook de mogelijkheid tot aanvulling worden opengelaten.

Maar men concentreere alles zooveel mogelijk op de konklusies, welke de Deputaten aan het eind van hun Rapport dienen te vallen.

Men redeneere zoo weinig mogelijk.

Dat geschiedt al voldoende in het rapport.

Zoo behoeft het rapport over het Zendingsrapport slechts een paar bladzijden te beslaan.

Op die manier zal de behandeling ten zeerste worden bespoedigd, zonder aan degelijkheid in te moeten.

Misschien oppert men als bedenking, dat juist die stukjes rapport zoo geschikt zijn, om, als de Synode niet voort kan, haar uit het moeras te helpen.

Wij gelooven echter niet, dat bij een goede werkwijze der Synode stopmateriaal noodig is.

Daarover evenwel moeten wij het nog eens hebben.

— Cijfers contra mythe.

Nog even komen we terug op wat wij een vorig maal schreven over onderstellingen en geruchten, welke verband houden met het admissie-examen te Kampen en te Amsterdam.

Reden daartoe geven de cijfers, welke sinds dien zijn gepubliceerd.

Zooals men weet, kan eerst op den Dies Natalis der Vrije Universiteit definitief worden meegedeeld, hoeveel studenten zich voor de Theologie voor de eerste maal lieten inschrijven.

Dit jaar bedraagt het 47. Daaronder zijn er 16 die door het admissie-examen zijn toegelaten. Zij die met een diploma eindexamen of staatsexamen aankwamen, zijn alzoo 31 in getal.

Daarnaast legde men nu de cijfers van Kampen. Daar zijn er 19 voor de eerste maal ingeschreven, waaronder — als wij het wel herinneren — 5, die admissie-examen aflegden. Met diploma eindexamen of staatsexamen vervoegden zich dus 14 studenten aan de Theologische School.

Als men dus hen, die aan een van beide richtingen admissie-examen deden, eens buiten beschouwing laat, dan blijkt, dat het getal, dat zich te Amsterdam liet inschrijven, ruim tweemaal zoo

groot is als dat te Kampen. Het staat 31 tegenover 14.

Dat laat zich toch zeker niet hieruit verklaren, dat de aankomende studenten in de meening verkeerden, dat het admissie-examen te Amsterdam gemakkelijker is dan te Kampen.

Deze studenten hebben met dit examen niets uitstaande.

Zoo logenstraffen op afdoende wijze cijfers de mythe.

Wij achten het niet verstandig te trachten de oorzaak op te sporen, waarom Amsterdam dit jaar zulk een aanmerkelijk hooger aantal theologen trok dan Kampen.

Over één jaar kan men waarlijk niet oordeelen. Gedurende de laatste jaren was het verschil geringer.

Zou het groote verschil zich gedurende een ruim tijdsverloop handhaven, dan zou er wellicht reden zijn om een onderzoek in te stellen.

Maar nu niet.

Men onthoude zich vooral van gissingen.

Amsterdam behoeft zich niet te beroemen en Kampen behoeft niet te treuren.

HEPP.

— Dankstond voor het gewas.

In de maand November plegen de dankstonden voor het gewas in onze kerken te worden gehouden.

Naar aanleiding daarvan schreef ons een landbouwer:

Hooggeachte Redactie,

De tijd nadert dat weder in onze bedehuizen gehouden zal worden de dankstond voor het gewas des velds. Het schijnt mij toe, dat we met den Bidden Dankstond voor het gewas niet up to date zijn en dat we ons nader moeten bezinnen op het oorspronkelijke karakter dezer stonden. De vraag komt bij mij op, is er niet veel in onze economische verhoudingen gewijzigd, sedert in de 18e eeuw deze bijzondere dagen werden ingesteld. Natuurlijk niet in dien zin, dat er geen overvloedige reden zou zijn, om God te bidden en te danken voor den oogst des velds. Maar zoo bedoeld, moet in onze dagen de zaak van het dagelijksch brood niet veel breeder bezien? Zijn onze levensverhoudingen niet veel ingewikkelder geworden, zoodat het nu voorkomt, dat men met een overvloedigen oogst verlegen zit, en het voorkomt, dat men onder den dankstond denkt, ja predikar, nu heb ik een goeden oogst, maar wat doe ik er mee? Ik zou het leven er bij kunnen houden, maar hoe betaal ik daarmede mijn pacht en mijn belasting? Ik denk hierbij aan de almormaal lage aardappelprijzen, dit voorjaar en dezen zomer. Behooren onze predikanten er geen rekening mee te houden, dat, naast de productie, in onzen tijd de distributie van de allergrootste betekenis is? Ik weet wel, men haalt bij deze bedestonden wel alle bedrijven er bij aan, zij het dan en passant, maar uit heel den opzet blijkt, dat men in de meeste gevallen geen juiste voorstelling heeft van de vragen, die voor de betrokkenen hierbij oprijzen. Weet men van de oogstvernieuwingen door 'menschenhand? Dat, door overproductie, gedeelten van den oogst op de vuilnisbelt terecht komen, ook in ons land? Weet men, dat onzerzijds kunstmatig de oogsten zoo worden gehouden, dat de gezette prijzen gehandhaafd kunnen worden? Dat, waar in China en Rusland groote behoeften is aan koren, het in Amerika voorkomt, dat de locomotieven er mee worden gestookt?

Moet met dit alles geen rekening worden gehouden in onze gebedstonden opdat in het geheel ook worden opgenomen de belangen en nooden van den handel en van de distributie in den uitgebreidsten zin van het woord?

Het een is niet buiten het ander te denken. Het een grijpt in het ander en steeds meer gevoelen onze landbouwers en kweekers het, veel meer dan ooit te voren: de zegen Gods moet het niet alleen doen groeien, maar Gods gunst moet ook wezen over onze handelsaren, expeditieuren, economen.

Gaarne komen we op dit onderwerp terug.

Thans willen we echter reeds uitspreken, dat deze landbouwer een zaak heeft aangeroerd, die de overweging waard is.

Schrijver dezes heeft jaren geleden dezelfde bezwaren gevoeld, welke hier worden genoemd.

Hij stelde dan ook aan de raden van de kerken, welke hij diende, voor, om niet een bede of dankstond enkel voor het gewas te houden, maar een bede en dankstond voor gewas en arbeid.

De betrokken kerkeraden stonden hiermee in.

En hij zou gaarne zien, dat dit voorbeeld algemeen werd gevolgd.

In vele stadskerken worden de bede en dankstond voor het gewas niet meer gehouden, omdat men te ver van het land afstaat.

In dorpskerken wordt in het gebed de arbeid, waar onder ook de handel, slechts terloops herdacht.

Het saamhoorigheidsgevoel is hier zoek en dat tot schade van onze zielen.

HEPP.

Een nieuwe Reinaert-bewerking.

In den regel komen bij onze wekelijksche besprekingen boeken van dezen tijd aan de orde en maar zelden is er de gelegenheid, ook eens op eenig werk van ouderen datum de aandacht te vestigen. Daarom benutten we de kans die daartoe ge-